

Könyvespolc

Anthony Giddens: Szociológia

Anthony Giddens brit és amerikai diákok számára készült tankönyvének (Polity Press Cambridge, 1993) magyar nyelvű kiadására az Osiris Kiadó vállalkozott 1995-ben.

A hazai szaksajtóban alig méltatott mű több figyelmet érdemelne, mert tankönyvként *használható irodalommal rosszul állunk.*

A magyar nyelven elérhető szociológiai irodalom nem kevés, ezért talán az oktatók számára nem bírt különösebb jelentőséggel a könyv megjelenése a magyar könyvpiacra.

A felsőoktatásban, de a középfokú oktatásban sem ritka nálunk a módszertani, didaktikai szempontok elhanyagolása, az egy-egy tudomány logikáját követő rendszerezett ismeretanyag *átadásának elsikkadása. (Itt elsősorban a szociális terület felső- és középfokú képzéseinek hallgatói oldalról megfogalmazott anomáliáira gondolok.)*

Úgy tűnik, a könyv praktikus jelentőségét a diákok látják, akik tankönyvként és kézikönyvként is *eredményesen forgatják a közel nyolcszáz oldalas könyvet.*

A magyar és az angolszász oktatási tradíció másságából, az eltérő követelményszintből adódik, hogy e könyv az ismeretanyag mélysége alapján nálunk egyetemi, főiskolai tankönyvnek gyengének látszik, középfokon pedig túl erősnek. Ettől függetlenül mindkét szinten jól használható alaptankönyvnek vagy kiegészítőnek. Leginkább a képesítő vizsgával záruló iskolarendszerű szociális asszisztens képzés ötödévének megfelelő mélységű ismereteket nyújt. (Nagy-Britanniában és az USA-ban a felsőoktatásban használják.)

A könyv társadalmi helyzetelemzése, példái az említett országokban érvényesek, ezért az ebből fakadó hiányérzetünket nem kell túlhangsúlyozni, hanem egyetértve a szerkesztőnek a magyar kiadáshoz írott előszavával: „a hátrány persze előny is, mivel egy „más” társadalommal, illetve „más” szemlélettel való találkozás éppen hogy segíthet saját problémáink tisztázásában.”

A könyv legalapvetőbb témáit -a társadalmi és a személyek közti kapcsolat, a változás jelentősége a világban, az összehasonlítások fontossága, a történeti irányultság, a nemekkel kapcsolatos kérdéseknek szentelt különleges figyelem és a társadalmi élet globalizálódása – a mű elején röviden indokolja a szerző, és kedvet ébreszteni igyekszik a szociológia művelésére:

„A szociológia tanulmányozásának felszabadító élménnyé kell válnia: a szociológia növeli másokkal szembeni érzékenységünket és képzelőerőnket, új megvilágításba helyezi viselkedésünk mozgatórugóit, és fogékonnyá tesz a sajátunktól eltérő kulturális környezet iránt. Amennyiben a szociológia megkérdőjelezi a dogmákat, értéké teszi a kulturális változatosságot és megvilágítja a társadalmi intézmények működését, művelése megnöveli az emberi szabadság lehetőségeit.

A könyv minden részletében a tanulást kívánja segíteni. Felépítését jellemzi, hogy az egyes fejezetek egyszerre alkotnak integratív egységet, ugyanakkor önmagukban is egészek.

A fejezet-összefoglalások a lényegkiemelést segítve kerültek egy-egy fejezet végére, az alapfogalmak és a fontosabb kifejezések kiemelésével, majd irodalomajánlással zárulnak.

A könyv végére került az alapfogalmak, fontosabb kifejezések definíciója.

A szociológia valamennyi ágát az alapvető ismeretek szintjén felölelő műből kiemelek néhány olyan témát, amelyek tankönyvi rendszerezettséggű feldolgozása nálunk még nem tekinthető hagyománynak. Ilyenek: *A gazdagok és hatalmat gyakorlók bűnözése, szexuális zaklatás, homoszexualitás, AIDS, gyermekprostitúció, etnikai csoportok a plurális társadalomban, a nők részvétele a politikában, kommunikáció és média, a globális környezetet fenyegető veszélyek, transznacionális szervezetek.*

A szerkesztő Melegh Attila különös gondot fordított a magyar vonatkozások beépítésére, és a szerzői joggal védett eredeti karikatúrákat a hazai kontextusban jobban értelmezhető Brenner György fanyar humorú rajzaival helyettesítette.

A könyv hangsúlyozott jelentőségét – tankönyvként és kézikönyvként egyaránt használható -sajátos viszonyaink eredményezik. Nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az ismeretanyag rendszerezése, az alapfogalmak tisztázása ne a diákok magánügye legyen, hanem az igényes oktatás elemi követelménye.

Tapasztalatom szerint a diákok használják a könyvet, akár ajánlották számukra, akár nem.

Már csak oktatói körben kellene népszerűbbé válnia – vagy megszületnie néhány hazai szociológia tankönyvnek.

Molnár László